

Godhet

Tale på Genmix 17.1.10 av Oddvar Søvik

Godt nytt år.

Temaene for Genmix er hentet fra det fruktfatet vi finner i Gal 5,22-23: *Men Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, 23 ydmykhet og selvbeherskelse*. I dag er temaet "Godhet".

Godhet henger nøye sammen med *vennlighet*. Disse to begrepene er så like i betydning at vår norske oversettelse ofte oversetter "godhet" der det står "vennlighet" på gresk, og omvendt.

Ordet "vennlighet" kan også oversettes "mildhet". Om vi skulle forsøke å skjelne mellom dem, kan vi si at *vennlighet* først og fremst gjelder *sinnelaget*, *godhet* er den aktive *handling*. Men de henger uløselig sammen. Godhet må vise seg både i holdning og i handling. La oss først stanse litt ved

1. VENNLIGHET

a. Jesus var vennlig

Alle Åndens frukter er en beskrivelse av Jesus. Åndens frukt er Kristusegenskaper. Derfor kan vi få et klart bilde av hva vennlighet og godhet er, ved å se på Jesus. Den vennlighet og godhet folk møtte hos ham, virket som en magnet på de ufrelste. *Tollere og syndere holdt seg nær til Jesus*, leser vi. Luk.15,1 m.fl. steder

Det var denne vennligheten synderinnen møtte da hun så upassende brøt seg inn i det fine selskap, mens Jesus var gjest i Simons hus. Les Luk 7,36-50.

Det samme fikk den samaritanske kvinnen oppleve ved Sykars brønn. Joh.4,1-26. Hun hadde fem mislykkede ekteskap bak seg og var nå samboer med en sjettemann. Jeg tror faktisk ikke at hun var en umoralsk kvinne, men kanskje en kvinne som aldri hadde opplevd fars kjærlighet i oppveksten og som derfor desperat søkte menns bekreftelse. Hun var ikke primært ute etter sex, men nærhet. Men mennene forstod ikke det. De tenkte sex. Derfor røk det ene ekteskapet etter det andre.

Nå var hun redd for å møte menneskenes fordømmende blikk, så hun gikk til brønnen midt på heteste på dagen, når de andre hadde siesta. Da var hun sikker på at hun ikke ville møte noen.

Men der var Jesus, og han var ikke som andre menn. Han møtte henne med vennlighet og respekt. Dermed smeltet isen i hennes forfrosne hjerte. Jesu vennlighet forvandlet henne til et frimodig vitne blant sine bysbarn, som hun før gjorde hva som helst for å unngå å møte: *"Kom og se en mann som har fortalt meg alt det jeg har gjort! Han skulle vel ikke være Messias?"* Joh 4,29.

Vennligheten aksepterer og respekterer *synderen*. Men den er ikke unnvikende og feig. Jesus påtalte *synden* i hennes liv: *"Du har hatt fem menn, og han du nå har er ikke din mann."* Joh 4, 18.

Samme holdning viste Jesus også overfor kvinnen som var grepet på fersk gjerning i utroskap. Fariseerne var fulle av fordømmelse og stod allerede med steinene i hendene, klare til å iverksette dommen. Men Jesus sa: *Joh 8,7-11 "Den av dere som er uten synd, kan kaste den første steinen på henne." 8 Så bøyde han seg ned igjen og skrev på jorden. 9 Da de hørte dette, gikk de bort, én etter én, de eldste først. - De hadde kanskje mest å svare for! - Til slutt var Jesus alene igjen, og kvinnen sto foran ham. 10 Da rettet han seg opp og spurte: "Kvinne, hvor er de? Har ingen fordømt deg?" 11 Hun svarte: "Nei, Herre, ingen." Da sa Jesus: "Heller ikke jeg fordømmer deg. Gå bort, og synd ikke mer fra nå av!"*

Vennlighet er også beslektet med ordet *barmhjertighet*. Gud beskrives som *barmhjertig, langmodig og rik på miskunn*. I lignelsen om den bortkomne sønnen i Luk 15 tegner Jesus et sterkt bilde av Guds barmhjertighet.

Nå har vi hørt denne historien så mange ganger at den griper oss ikke lenger. Men jeg leste for en tid siden en moderne variant: Floyd McClung forteller i boken "Guds farshjerte" om en ung mann som het Sawat. Han kom fra et kristent hjem i en liten landsby sør ved grensen til Malaysia. I ung alder forlot han hjemmet og landsbyen som han opplevde så kjedelig og dro til storbyen Bangkok. Her fant han nok av spenning, men falt lenger og lenger ned i synd. Han tjente store penger på hallikvirksomhet og narkotikahandel. Sawat var en skam for sin familie, og vanæret sin fars navn ved det livet han levde.

Men så ble han rammet av en serie uhell. Han ble ranet, senere arrestert. Det begynte å gå rykter om ham i underverdenen at han var politispion, så ingen ville lenger ha noe med ham å gjøre. Til slutt havnet han i et lite skur like ved byens søppelplass og han forsøkte å livberge seg av det som andre kastet.

Da begynte han å tenke på hjemmet sitt og særlig på faren. Det siste faren hadde sagt da de skiltes, var ordene: "Jeg venter på deg."- Mon tro han fortsatt gjorde det? Ryktet om hans dårlige liv hadde nok nådd landsbyen hjemme. Ville faren fortsatt ønske at han kom hjem?

Men til slutt hadde han lagt en plan: Han skrev et brev:

"Kjære far.

Jeg vil gjerne komme hjem, men jeg vet ikke om du vil ta imot meg etter alt jeg har gjort. Jeg har syndet mye, far. Vær så snill å tilgi meg. På lørdag kveld er jeg på toget som går gjennom landsbyen. Vil du binde et hvitt tøyestykke i po-treet foran huset vårt hvis du venter på meg fremdeles."

På toget hjemover tenkte han på det syndige livet han hadde levet. Etter hvert som toget nærmet seg landsbyen, ble Sawat mer og mer nervøs. Hva om faren ikke ville ta i mot ham? Hva skulle han gjøre hvis det ikke var noe hvitt tøyestykke i po-treet?

Han våget ikke se ut av vinduet. Foran ham satt en vennlig mann. Sawat spurte om han ville holde utkikk og se om det hang en tøyfille i et po-tre. "Kan du se det, Sir? Det er det eneste hus i landsbyen med et po-tre foran-"

Sawat satt med hodet bøyd ned til knærne. "Kan du se noe, Sir?"

"Unge mann. Faren din har ikke bare hengt opp ett tøyestykke. Hele treet er dekket med hvite filler."

Sawat kunne nesten ikke tro sine egne øyne. Og i tillegg stod faren og vinket av all kraft med en tøyfille i hånden. Da toget stanset på stasjonen kom den gamle faren løpende på sine skrøpelige føtter. Han slo armene rundt sønnen, mens tårene rant nedover kinnene: "Jeg har ventet på deg", sa han. - Og så begynte festen og gleden også i det hjemmet.

b. Vi er kalt til å være vennlige.

Fil 4,5 La alle mennesker få merke at dere er vennlige, sier Paulus. Da har vi mye å lære av Jesus. Mange ikke-kristne har dessverre tatt avstand fra Kristus fordi de har møtt fordømmende kristne. Hvordan skal vi kunne formidle at Jesus elsker syndere, hvis vi selv fordømmer dem? Og hvordan kan vi fordømme andre hvis vi selv har sett at vi er syndere som trenger Guds nåde?

Noen tror visst at dersom vi aksepterer *synderen*, så aksepterer vi også hans *synd*. Eller vi begår den feil å tro at hvis vi ikke *påtaler* en synd, så *godtar* vi den. Dermed får vi lett en kritisk fordømmende holdning til synderen også. – "Jeg forstår hvorfor det heter *kristendom* og *Domkirke*", var det en som sa. "Det er jo bare fordømmelse fra de kristne". Han hadde nok *ikke* skjönt det, men hans erfaring var meget trist. For hvis vi med våre ord, med vår holdning eller vårt ansiktsuttrykk kritiserer eller fordømmer synderen, er kontakten brutt. Da er det umulig å kunne vitne om ham som ikke fordømmer!

Paulus gir oss et klokt råd i Kolosserbrevets siste kapittel: *Vis forstand i omgang med dem som står utenfor, og kjøp den rette tid. Tal alltid vennlige ord, men la dem ha salt og kraft, så dere vet hvordan dere skal svare hver enkelt.* Kol 4,5-6.

Vennlige ord betyr altså ikke runde og vage formuleringer. Noen ganger må vi, som Jesus, påpeke synd, men det må gjøres med vennlighet. Imidlertid vet oftest synderen selv at det liv han lever er galt.

Mange mennesker bærer på mye skyldfølelse og skam i dag. Problemet er at de ikke kan komme ut av synden selv. Nettopp derfor trenger de Jesus. Nettopp derfor trenger de å høre om den kjærlige Faren som speider etter sin bortkomne sønn, eller datter, og som lengter etter å få ta dem inn til sitt hjerte igjen.

Slik er vår himmelske far er barmhjertig, slik må vi også være det. *Luk 6,36 Vær barmhjertige, slik deres Far er barmhjertig.* Gud har et hjerte i barmen for dem som livet har gått i stykker for. Det må vi også ha.

Dessverre har nok vi kristne ofte begått den feil at vi har drevet kirketukt overfor verdens barn. Vi har fordømt både synden og synderen, og støtt dem ut i mørket. Paulus måtte korrigere korinterne som hadde blitt altfor nidkjære for det rette liv: *Jeg skrev i brevet til dere at dere ikke skal ha noe å gjøre med folk som lever i hor. Jeg mente ikke alle i denne verden som driver hor eller som er pengegriske, ransmenn eller avgudsdyrkere. Da måtte dere jo gå ut av verden.* 1Kor 5,9-10.

Hvordan kan ufrelste tro på Jesu vennlighet, hvis de ikke møter den hos oss?

Så noen ord om

2. GODHET.

Det sies at Gud har tre veier til menneskets hjerte: Sannhet, skjønnhet og godhet. *Godhet* er absolutt den beste døråpneren! Tenk på hva som skjedde da Jesus tok inn til Sakkeus. Mannen ble frelst og forvandlet! Jeg tror at opplevelsen av ufortjent godhet virker mye sterkere til omvendelse enn å påpeke deres syndighet!

Godhet gir seg konkret utslag i gode *ord* og gode *gjerninger*.

a. Si gode ord

HEB 3,13 Dere skal oppmuntre hverandre hver dag, så lenge det heter "i dag".

Dessverre lever vi i en kultur der de gode ordene sitter langt inne. På Jæren skal man ikke ta for sterkt i når det gjelder ros. Når man skal rose, sies det helst i negasjoner:

- Han va'kje tåbelege, han Salomo.
- Dæ'va'kje någen usmag på denne kagå"

Mer tragisk er det, når de gode ordene *aldri* blir sagt hverken til barn, til ektefelle, til hverandre. I et minnemøte, sa mannen om sin kone som nettopp var blitt begravd: "Æg va voldigt gla i na. Ein dag hadde eg meste sagt dæ te na."

Jeg ser stadig skadevirkningene av denne mangelen på oppmuntring. For en tid siden jeg snakket med en person som hadde et selvbilde langt under null. Hun var ingen ting, kunne ingen ting, våget ingen ting, var stygg av utseende osv, osv., *mente* hun selv. Faktisk var hun veldig pen.

I løpet av samtalen sa hun: "Jeg kan aldri huske at far eller mor sa noe positivt om meg. Men jeg fikk stadig høre hva som var galt. Jeg kan aldri huske at jeg fikk sitte på fanget til min far."

Det er ikke noe enestående tilfelle. Jeg har hatt mange slike samtaler.

Da er det ikke lett å tro og ta imot Guds kjærlighet heller. For vårt Guds-bilde farges ofte av vårt farsbilde.

Jeg har også stadig samtaler med ektefeller som sliter. Ofte er problemet mangel på oppmuntring, gode ord, oppmerksomhet. Etter 10 års ekteskap, uten gode ord, klaget kona til mannen. Men han svarte: "Jeg sa at jeg elsket deg da vi giftet oss. Jeg har ikke tatt det tilbake. Blir det noen forandring, skal jeg gi beskjed". – Det er for dårlig! Vi må bli med i 4-K klubben som Simon Flem Devold har lansert: Kyss, kos, klapp og klem. Hver dag må vi praktisere. Mange ganger om dagen. Når foreldrene har det godt sammen, trives barna. Du kan nesten gjøre så mange feil du vil i barneoppdragelsen. Hvis bare barna opplever at far og mor er glade i hverandre og at de er betingelsesløst glade i dem, så blir det folk av dem, uansett.

Også blant oss i det kristne fellesskapet sitter oppmuntringene langt inne. Kritikken derimot sitter løst. Kanskje fordi så mange sliter med sitt selvbilde, er det vanskelig å løfte andre opp.

Sliter vi med mindreverdsfølelse, vil vi gjerne trekke andre ned på vårt nivå.

Dessuten sitter vi ofte fast i Janteloven: "Du må ikke tro du er noe". Du må ikke tro at du er bedre enn oss."

Eller vi frykter for at sier vi noe godt til en annen, blir han hovmodig. Det skal forferdelig mye til før det skjer. Det er nok av ting som trekker oss ned.

Et oppmuntrende ord, kan forandre hele dagen, snu situasjonen:

- Jeg takker Gud for at du er til".

Jeg hørte for en tid siden en sterk historie fra en skole i England: En lærer hadde en skoleklasse som var helt umulig. De sloss, kjeftet og skrek. Det var umulig å få lært elevene noe. Det var skolens verste og dårligste klasse. Karakterene lå på et bunnnivå.

Men en dag fikk læreren elevene med på en oppgave: "Ta frem et ark og skriv ned én god ting ved alle de andre elevene." De så gjorde.

Så samlet han inn alle svarene og tok dem med hjem. Der klippet han dem ut og laget et fint ark for hver elev der han limte opp det som de andre hadde skrevet om vedkommende. Så ga han arkene tilbake til hver av dem.

Fra den dagen skjedde det en forandring i klassen. Nå ble det slutt på slåssing og kringling, elevene roet seg ned, glede og trivsel begynte å prege klassen. Til slutt var klassen skolens beste.

Så gikk det en del år. En av elevene døde i krigstjeneste utenlands. Da han skulle begraves, stilte samtlige av klassekameratene opp. I minnetalen om sønnen fortalte faren: "Sønnen min var en ordentlig villstyring som guttunge. Men en dag kom han hjem fra skolen med et ark som han stolt viste fram. "Ser her pappa. De andre i klassen liker meg". Ansiktet strålte. Dette forandret gutten. - Da de brakte den døde soldaten hjem, fant vi dette arket å brystet hans", sa faren og viste det fram det arket læreren hadde samlet alle de gode ordene om ham.

Etter begravelsen kom alle klassekameratene fram til faren, og i tur og orden dro de fram fra innerlommen hver sine ark med de gode ordene som de også hadde tatt vare på.

Har *du* oppmuntret noen i dag? Har du sagt noen gode ord til dine barn, ektefelle, kollega, bror eller søster, far eller mor?

La meg nevne noen tips til hva du kan gjøre:

- a. Skriv et kort eller brev til noen, send en sms eller en mail.
- b. Ring til en eller annen og takk for den innsats han eller hun gjør
- c. Gå på besøk til noen og ta med en blomst eller kake som uttrykk for at du setter pris på det han eller hun betyr.
- d. Si gode ord til barna, til ektefelle, kollega, til ungdommene, til ledere, til naboer og venner. Ingen dag uten en oppmuntring!

Han som "ikkje va så tåbele," sier i *ORDSP 11,25 Den som sprer velsignelse, trives godt, den som kvikker opp andre, blir oppkvikket selv.*

b. Gjør gode gjerninger.

Å gjøre gode gjerninger vil si å arbeide for det som er godt for andre, med alle midler som står til vår disposisjon. Det er å gjøre mot andre det vi vil de skal gjøre mot oss. Matt 7,12.

Det er å gripe anledningen når den er der, til å vise at vi bryr oss. I *Bibelen-Guds Ord* oversettes Gal 6,10 meget presist slik: *Mens vi har anledning, la oss gjøre det gode mot alle.*

Ordet som er brukt her for "anledning" heter på gresk *kaíros*. Det brukes om de tidspunkt, de gjerninger som Gud har lagt ferdige for at vi skal gå inn i dem. Ef 2,10.

Denne godheten må ikke bare være begrenset til den indre sirkel av troende, selv om de er vår nærmeste utfordring.

Paulus sier i Gal 6,9-10: *La oss ikke bli trette av å gjøre det gode. Når tiden er inne, skal vi høste, bare vi ikke gir opp. Så la oss gjøre godt mot alle så lenge det er tid, og mest mot dem som er våre søsken i troen.*

Jødene på Jesu tid hadde klare regler for hvem man skulle være god mot. Det var mot sin egen familie og det jødiske folk. De ble definert som den *neste* man skulle elske. I lignelsen om den barmhjertige samaritanen i Luk 10,36-37 forklarer Jesus at det viktigste er ikke *hvem* som er min neste, men hvordan vi kan *vise* oss som en neste for andre..

Presten og levitten hadde sikkert mange gode unnskyldninger for å la være å hjelpe: De kunne bli urene ved å røre ved et lik hvis mannen var død. Tenk om røverne fortsatt lå på lur. Tjenesten i templet ventet. De hadde simpelthen ikke tid! Travelheten er godhetens verste fiende. Det var en som sa det så sterkt: "Travelheten er ikke fra djevelen. Travelheten er djevelen!"

Samaritanen bare gjorde det han skulle, og mere til, uten å tenke på egne behov. - "Gå du bort og gjør likeså", sier Jesus.

Et slikt liv er til Guds ære: "Slik skal også deres lys skinne for menneskene, så de kan se de gode gjerninger dere gjør, og prise deres Far i himmelen," sier Jesus i Matt 5, 16

Avslutning

Hvordan kan vi så bli vennlige og gode? Er det bare å ta seg sammen? Nei, denne godheten kan vi ikke ta oss til, like så lite som de andre Åndens frukter. Men de vokser fram fra et hjerte som er født på ny og fylt av Ånden. Paulus sier om menigheten i Roma at de *er fylt av godhet* . Rom 15,14. Da gjør man gode gjerninger! "Gode gjerninger gjør ikke et menneske godt, men et godt menneske gjør gode gjerninger," sier Luther.

Det er ikke et spørsmål om å ta seg sammen. Nei, men et spørsmål om å være sammen med Jesus. Han inviterer oss til å komme til seg og gå i åk sammen med ham. Det ordet som er brukt for åk betyr det dobbeltåket man la over nakken på to okser når de pløyet. Jesus inviterer oss til å gå sammen med ham. Da vil vi mer og mer preges av ham og lære godhet og mildhet av ham. For hans åk er godt, (på gresk - "mildt"). Matt 11,30.

I en verden som er preget av hardhet, råskap og hensynsløshet, er vennlighet og godhet et sterkt vitnesbyrd utad. Verden er kald og hard, mennesker fryser i egoismens kulde. Her er vi kallet til å vise vennlighet og spre godhetens varme. Tenk om folk kunne si om oss kristne: "De er så vennlige." Da tror jeg at kirker og bedehus ville bli sprengfulle av folk!